

**Concluzii și recomandări ale Atelierului național
„Protecția copiilor împotriva abuzului, neglijării, exploatării și traficului
printr-un sistem consolidat și funcțional”**

Chișinău, 10 martie 2016

Scopul evenimentului: analiza progresului în implementarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (în continuare Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare), după aproape doi ani de la aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 270 din 8 aprilie 2014.

Participanți: reprezentanți ai autorităților publice centrale (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației), ai organizațiilor internaționale preocupate de protecția copilului, ai administrațiilor publice locale (rle Orhei, Criuleni, Cimișlia, Căușeni, Leova, Hîncești, Strășeni, mun. Chișinău și Bălți), ai ONG-urilor din domeniul protecției drepturilor copiilor, ai prestatorilor de servicii pentru copii.

Subiecte abordate:

În cadrul evenimentului a fost prezentat studiul „Atitudinea societății față de răspunsul statului la cazurile de abuz”, realizat în perioada decembrie 2015 - martie 2016 de CBS-AXA la comanda CNPAC. Concluziile de bază ale studiului se referă la următoarele:

- opt din zece respondenți au fost de acord că populația este indiferentă privind violența asupra copilului și nu se implică în raportarea cazurilor de abuz asupra copilului. Totuși jumătate din respondenți (54,7%) consideră necesar raportarea cazurilor de abuz asupra copilului autorităților statului;
- cauzele principale ale neraportării se referă la: frica de abuzator, neîncrederea în soluționarea cazurilor de către instituțiile statului, sentimentul de rușine, neinformarea populației despre modalitatea de raportare a acestor cazuri. Reprezentanții instituțiilor de învățământ, asistenții sociali, polițiștii de sector și medicii de familie sunt cei care se implică într-o măsură mai mare în ajutorarea copiilor ce suferă de neglijare sau violență în familie;
- rata implicării primarilor în soluționarea cazurilor de violență față de copii este scăzută.

De asemenea, au fost prezentate rezultatele implementării Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare la nivel național și local, fiind constatate următoarele:

La nivel național:

- mecanismul intersectorial de cooperare este implementat la scară națională în sectoarele protecție socială, educație, sănătate, ordine publică;
- au fost aprobate proceduri sectoriale în domeniul educației¹, sănătății² și securității publice³, care prevăd instrucțiuni metodologice privind intervenția în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic, precum și mecanisme de evidență și raportare a cazurilor;

¹ Ordinul Ministrului Educației nr. 77 din 23 februarie 2014

² Ordinul Ministrului Sănătății nr. 445 din 9 iunie 2015

³ Ordinul Șefului Inspectoratului General de Poliție nr. 79 din 28 aprilie 2015

- în colaborare cu societatea civilă au fost organizate stagii de formare în domeniul implementării mecanismului intersectorial de cooperare pentru primari, asistenți sociali, polițiști, cadre didactice, lucrători medicali;
- deși sunt aplicate diferite mecanisme de colectare a datelor privind numărul de cazuri înregistrate/referite, ministerele de resort asigură evidența cazurilor identificate în cadrul aplicării mecanismului de colaborare intersectorială. Ministerul Educației și Ministerul Sănătății colectează date atât privind cazurile referite în sistemul de protecție a copilului, cât și privind cazurile examinate în cadrul instituțiilor de învățământ și medicale, în baza procedurilor sectoriale. Pentru o monitorizare mai eficientă, Ministerul Educației a aprobat indicatorii de monitorizare a procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului;
- au fost întreprinse măsuri care să asigure calitatea implementării mecanismului intersectorial de cooperare: aprobate regulamente privind comunicarea între poliție⁴, instituțiile de învățământ⁵, de sănătate⁶, protecție socială⁷ și mass-media în cazurile care se referă la copii; includerea obiectivelor specifice în Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020, „Educația-2020”; ajustarea standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului, etc.
- a fost asigurată informarea și asistența copiilor prin intermediul serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii;
- au fost inițiate proiecte de modificare a legislației, în vederea responsabilizării atât a reprezentanților legali ai copiilor, cât și a autorităților tutelare pentru încălcarea prevederilor ce vizează identificarea, evidența și asistența copiilor aflați în situație de risc.

La nivel local:

Există bune practici care eficientizează aplicarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare:

- modele funcționale de monitorizarea procedurilor intersectoriale (rn. Căușeni) și sectoriale (rn. Orhei) în baza planurilor de monitorizare aprobate de Consiliul raional/ Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei;
- servicii noi care asigură plasamentul de urgență al copiilor și intervenția autorității tutelare locale în afara orelor de program (mun. Chișinău);
- programe de prevenire a abuzului față de copii în sistemul educațional (Bălți, Strășeni, Leova, Orhei, Chișinău).

Totodată, în cadrul evenimentului a fost prezentată opinia copiilor referitor la implementarea dreptului la protecție, fiind formulate următoarele constatări:

- în societatea noastră încă sunt considerate ca metode de educație pălmuirea, numirea cu cuvinte urâte, luarea în derâdere, pișcatul, amenințarea copiilor.
- informarea despre fenomenul violenței se realizează ocazional și superficial, drept consecință, copiii nu pot să recunoască un abuz și nu știu unde să se adreseze atunci când sunt victime sau martori ai unui abuz;
- abuzul sexual față de copii este un subiect tabu. Părinții, educatorii și profesorii nu sunt pregătiți să discute cu copiii despre acest subiect;
- în majoritatea localităților nu există mecanisme sigure și confidențiale prin care copiii și adulții ar putea să depună plângeri despre abuzul sexual sau alte forme grave de violență și care ar putea să examineze aceste plângeri.

⁴ Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 117 din 9 aprilie 2014

⁵ Ordinul Ministrului Educației nr. 60 din 7 februarie 2014

⁶ Ordinul Ministrului Sănătății nr. 902 din 10 septembrie 2014

⁷ Ordinul Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 163 din 20 octombrie 2014

În cadrul evenimentului au fost formulate mai multe recomandări în vederea eficientizării implementării mecanismului intersectorial de cooperare la scară națională:

Dezvoltarea sistemului de protecție a copilului:

- ✓ reglementarea activității în afara orelor de program ale autorităților tutelare în vederea asigurării procedurii de aplicare a măsurilor urgente de protecție a copiilor ce se află în situație de pericol iminent pentru viața și sănătatea acestora;
- ✓ asigurarea angajării obligatorii a specialistului în protecția drepturilor copilului pe întreg teritoriul țării;
- ✓ dezvoltarea sistemului de servicii sociale destinate copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului: servicii regionale specializate de asistență; programe/ servicii de prevenire și reabilitare pentru copiii cu comportament deviant în rezultatul expunerii la abuz; servicii de plasament de urgență;
- ✓ asigurarea instruirii inițiale și continue a specialiștilor abilitați cu protecția copilului (sectoarele educație, sănătate, protecție socială și securitate publică) în domeniul prevenirii și intervenției în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor.

Elaborarea sau modificarea cadrului normativ:

- ✓ elaborarea și aprobarea procedurii sectoriale privind intervenția angajaților sistemului de protecție socială în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului;
- ✓ aprobarea metodologiei de evaluare psihologică și de elaborare a raportului de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- ✓ introducerea sancțiunilor pentru nerespectarea de către profesioniști, inclusiv autoritățile tutelare locale, a atribuțiilor de protecție a copiilor în situație de risc;
- ✓ analiza cadrului normativ în vigoare și identificarea soluțiilor eficiente pentru intervenția și protecția copiilor implicați în acțiuni de cerșit împreună cu părinții lor.

Monitorizarea implementării mecanismului intersectorial de cooperare:

- ✓ crearea, la nivel central, a unui sistem intersectorial de coordonare a implementării Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare, inclusiv cu implicarea societății civile;
- ✓ elaborarea mecanismului de monitorizare a implementării Hotărârii Guvernului nr. 270 din 8 aprilie 2014 prin aprobarea unui plan unic și a indicatorilor comuni de monitorizare pentru sectoarele protecție socială, sănătate, educație și securitate publică;
- ✓ dezvoltarea unui sistem unic de colectare a datelor privind cazurile de abuz, neglijare, exploatare și trafic al copiilor.

Prevenirea abuzului față de copii:

- ✓ instituirea și asigurarea funcționalității unui sistem național integrat și coerent, intersectorial de prevenire a abuzului față de copii;
- ✓ fortificarea rolului sistemului educațional în abordarea sistemică a programelor de prevenire a abuzului, inclusiv prin integrarea subiectului de prevenire în toate disciplinele școlare;
- ✓ dezvoltarea programelor de educație parentală în vederea abilitării părinților în domeniul disciplinării pozitive a copilului;
- ✓ sensibilizarea publicului larg și a grupurilor țintă despre importanța prevenirii abuzului față de copii prin implicarea sistemică a mass-mediei în acest proces.

Participanții la Atelierul național „Protecția copiilor împotriva abuzului, neglijării, exploatării și traficului printr-un sistem consolidat și funcțional”